

Література:

1. ВР України, Закон «Про науково-технічну інформацію» від 25.06.1993. № 3322-XII. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3322-12#Text>.

2. Пилипчук В. Г. Наукова інформація: питання теорії, викладення та редагування / В. Г. Пилипчук, В. М. Брижко // Інформація і право. 2015. № 3. С. 135–149.

References:

1. (1993). *VR Ukraine, Zakon 'Pro naukovo-tekhnichnu informatsiiu'* [Verkhovna Rada of Ukraine, Law 'On Scientific and Technical Information'], № 3322-XII. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3322-12#Text> [in Ukrainian].

2. Pylypchuk, V. H., & Bryzhko, V. M. (2015). *Naukova informatsiia: pytannia teorii, vykladennia ta redahuvannia* [Scientific information: issues of theory, presentation and editing]. *Informatsiia i pravo*, 3, 135–149 [in Ukrainian].



УДК 655.51

© **Діана Мелянець**, студентка 4-го курсу, НН ВПІ КПІ ім. Ігоря Сікорського, м. Київ, Україна, 2022 р.

Науковий керівник: О. М. Левчук, канд. філол. наук, доц., НН ВПІ КПІ ім. Ігоря Сікорського

ОСОБЛИВОСТІ РЕДАКТОРСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ ФОЛЬКЛОРНИХ ТЕКСТІВ

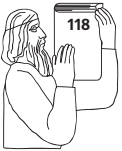
Проаналізовано роль редактора у редагуванні та підготовці фольклорних текстів, виокремлено особливості редакторської підготовки фольклорних текстів, зазначено особливості сприйняття обробленого матеріалу читачем.

Ключові слова: фольклорне видання; редакторська підготовка; архаїзми; історизми; першотвір.

The role of the editor in editing and preparation of folklore texts is analyzed, the peculiarities of editorial preparation of folklore texts are singled out, the peculiarities of the reader's perception of the processed material are noted.

Keywords: folklore edition; editorial training; archaisms; historicisms; original work.

Кожен вид видань має специфічне призначення і розрахований на певну цільову аудиторію. Ці чинники є важливими для підготовки видання до друку. Фольклорний матеріал як особливий текст може цікавити надто різні категорії читачів. Залежно від того, на якого читача розраховане фольклорне видання, у процесі підготовки до друку редактором вирішується низка важливих питань: чи модернізувати застарілий правопис, якщо перевидаються твори фольклору, видані в минулих століттях; чи замінювати діалектизми на форми сучасної літературної мови; чи залишати архаїзми і як їх при цьому коментувати; чи потрібно подавати в новому виданні різні варіанти певних фольклорних творів; який принцип упорядкування фольклорного матеріалу обрати; як забезпечити належну підготовку допоміжних складників основного тексту. Для редактора, який забезпечує видавничу підготовку творів фольклору, з огляду на специфіку таких текстів, дуже важливо подати їх максимально доступно для сучасного читача.



Під час редагування фольклорних творів насамперед редактору потрібно скласти чітке уявлення про читацьку аудиторію, адже від орієнтування на неї залежать: зміст тексту, характер інформації, структура тексту, обсяг матеріалу, художньо-технічне оформлення, поліграфічне втілення.

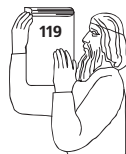
На основі переліку функціонального призначення літературно-художніх видань виокремлено такі групи читачів фольклорних текстів:

- науковці (фольклористи, етнографи), які вивчають фольклорні тексти;
- фахівці, які використовують тексти фольклору в професійній сфері, пов'язаній з літературною комунікацією (бібліографи, редактори, журналісти, перекладачі, літературні агенти тощо);
- малопідготовлені читачі, які користуються фольклорними текстами під час навчання;

— читачі-аматори, які користуються фольклорними творами для задоволення особистих естетичних, духовних, інтелектуальних потреб.

Третя та четверта категорії з переліку свідчать про те, що твори українського фольклору мають натеper широке коло споживачів. Цей фактор неабияк ускладнює роботу редактора при підготовці фольклорного матеріалу до видання. Адже саме редактор має визначити, чи модернізувати застарілий правопис (у випадку, якщо це видання має застарілий аналог); чи адаптувати діалекти під сучасного читача, чи замінювати архаїзми сучасними синонімами тощо.

Більшість фольклорних творів мають варіанти сюжету. Це зумовлено тим, що в ході їх побутування змінювались покоління та моральні норми суспільства. Нові доповідачі й співаки «відшліфовували» застарілу проблематику, коригуючи її та подекуди вписуючи свою. Тож, перед редактором тепер постає нелегкий вибір: відшукати найдостовірніший і/чи найповніший з варіантів, описати й подати всі варіанти твору чи, можливо, віднайти «золоту середину» та записати її з коригувальним «змішуванням».



Редактор фольклорних творів також вирішує, як бути з архаїзмами в текстах, залежно від їх виду. Серед них виділяють: лексичні архаїзми (застарілі відповідники сучасних слів), словотворчі архаїзми (спільнокореневі слова, що відрізняються префіксами чи суфіксами), лексико-фонетичні архаїзми (відрізняються від сучасних слів звуковим оформленням), фразеологічні архаїзми. На відмінну від діалектизмів та архаїзмів, у тексті в повному обсязі редактору треба залишати історизми. Це зумовлено тим, що ці стилістично відзначені слова несуть на собі особливий відбиток застарілості й мають історичну значущість.

Отже, опрацьовуючи фольклорні тексти, редактор відіграє важливу роль. Саме від нього залежить збереження рівня автентичності тексту та доступність сприйняття його читачем.

Література:

1. Роговська Є. В. Фольклористична експедиційна практика: методичні матеріали / Є. В. Роговська // Житомирський державний університет імені Івана Франка, кафедра мистецьких дисциплін і методик навчання. 2018. С. 9.
2. Янів Г. Я. Особливості текстологічної підготовки видань творів українського фольклору для масового читача / Г. Я. Янів // Наук. зап. Ін. журналістики. 2013. № 50. С. 120.
3. Лановик М. Б. Українська усна народна творчість: навч. посіб. / М. Б. Лановик, З. Б. Лановик. Київ: Знання-Прес, 2006. 591 с.
4. Мельник Л. Особливості перекладу архаїзмів як історично-застарілих одиниць / Л. Мельник // Проблеми перекладознавства та міжкультурної комунікації. 2015. № 6. С. 421.
5. Рейсер С. А. Основы текстологии: учеб. пособие для студ. пед. ин-тов / С. А. Рейсер. Л.: Просвещение. 1978. С. 56.
6. Гайдученко Г. Историзми та архаїзми як основні виразальні засоби історичної стилізації / Г. Гайдученко // Наук. вісн. ХДУ: Серія «Лінгвістика». Херсон, 2009. С. 67.



References:

1. Rohovska, Ye. V. (2018). Folklorystychna ekspedytsiina praktyka [Folkloristic expeditionary practice: methodical materials]. *Zhytomyrskyi derzhavnyi universytet imeni Ivana Franka, kafedra mystetskykh dystsyplin i metodyk navchannia*, 9 [in Ukrainian].
2. Yaniv, H. Ya. (2013). Osoblyvosti tekstolohichnoi pidhotovky vydan tvoriv ukrainskoho folkloru dlia masovoho chytacha [Peculiarities of textological preparation of editions of works of Ukrainian folklore for a mass reader]. *Nauk. zap. In. zhurnalistyky*, 50, 120 [in Ukrainian].
3. Lanovyk, M. B., & Lanovyk, Z. B. (2006). *Ukrainska usna narodna tvorchoist [Ukrainian oral folk art]*. Kyiv: Znannia-Pris, 591 p. [in Ukrainian].
4. Melnyk, L. (2015). Osoblyvosti perekladu arkhazimiv yak istorychno-zastarilykh odynyts [Peculiarities of translation of archaisms as historically outdated units]. *Problemy perekladoznavstva ta mizhkulturnoi komunikatsii*, 6, 421 [in Ukrainian].
5. Reyser, S. A. (1978). *Osnovy tekstologii*. L.: Prosveshchenie, 56.
6. Haiduchenko, H. (2009). Istoryzmy ta arkhazimy yak osnovni vyrazhalni zasoby istorychnoi stylizatsii [Historicisms and archaisms as the main expressive means of historical stylization]. *Nauk. visn. KhDU: Seriiia 'Linhvistyka'*. Kherson, 67 [in Ukrainian].